

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЩОКА СТАНІСЛАВ ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 342.951-042.2(477):347.72.031+347.728:

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ
ЕМІТЕНТІВ ТА АКЦІОНЕРІВ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ**

12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Ужгород – 2024

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
Заборовський Віктор Вікторович,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»,
професор кафедри цивільного права та
процесу

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Рябченко Олена Петрівна,
Університет державної фіскальної служби України
Міністерства фінансів України
професор кафедри адміністративного права
і процесу та митної безпеки

доктор філософії
Василенко Олександр Юрійович,
Офіс Генерального прокурора,
заступник начальника Департаменту нагляду
за додержанням законів Національною
поліцією України та органами, які ведуть
боротьбу з організованою злочинністю –
начальник управління організації
процесуального керівництва досудовим
розслідуванням та підтримання публічного
обвинувачення в обласних прокуратурах

Захист відбудеться «24» травня 2024 р. о 09 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 61.051.07 ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за адресою: 88000, м. Ужгород, площа Народна, 3, зал засідань Вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитись у національній бібліотеці ДВНЗ «Ужгородський національний університет» за адресою: 88000, м. Ужгород, вул. Університетська, 14.

Автореферат розісланий «24» квітня 2024 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т. П. Попович

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. На теперішній час в Україні, яка перебуває на шляху євроінтеграції та реформування свого фінансового сектору, питання адміністративно-правового забезпечення захисту прав емітентів і акціонерів набуває особливої ваги. Ефективний захист прав емітентів та акціонерів на ринку цінних паперів є критично важливим для підвищення прозорості, стабільності фінансових ринків та залучення іноземних інвестицій. Це вимагає глибокого аналізу існуючих механізмів захисту прав, адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів.

Актуальність дослідження полягає у необхідності порівняльно-правового аналізу адміністративно-правових механізмів захисту прав емітентів і акціонерів, що включає в себе вивчення та оцінку різноманітних міжнародних моделей та практик. Цей процес не лише дозволяє ідентифікувати найефективніші інструменти та методи захисту, але й визначити їх оптимальне врегулювання у нормативно-правових актах. Такий підхід має на меті не тільки теоретичне дослідження, але й практичне впровадження рекомендацій, що сприятиме підвищенню рівня захисту прав вищевказаних учасників ринку цінних паперів в Україні.

Важливим аспектом актуальності є потреба в удосконаленні процедур андеррайтингу та адміністративного оскарження, елементи цих процедур критично вагомими для забезпечення прозорості та високої продуктивності на ринку цінних паперів, що, у свою чергу, сприяє привабленню інвестицій. Впровадження передових міжнародних практик та оптимізація вказаних процесів дозволять створити міцнішу основу для стабілізації ринку цінних паперів України та збільшення національних та міжнародних інвестицій. Дослідження не тільки виявляє поточні прогалини в адміністративно-правовому регулюванні, але й пропонує конкретні шляхи їх подолання, спрямовані на підвищення ефективності і стабільності ринкових відносин.

У контексті дослідження було проведено комплексний аналіз правових інструментів, ключових для вирішення спорів в управлінні акціонерними товариствами, при впровадженні механізмів захисту прав акціонерів, серед яких особливе місце займають колективні (непрямі) позови, спрямовані на зміцнення правового поля та захист акціонерів. Водночас, приділяється увага розробці та аналізу освітніх програм для незалежних директорів, щоб підвищити їх професійний рівень і кваліфікацію, що є критично важливим для ефективного управління та реалізації передових управлінських практик у товариствах. Подальший аналіз показав, що такий комплексний підхід не тільки сприяє глибшому розумінню існуючих правових механізмів захисту акціонерів, але й відкриває шляхи для адаптації законодавства до вимог сучасності з огляду на ефективність та прозорість управління. Значна увага приділена дослідженню можливостей удосконалення адміністративно-правового регулювання для колективних (непрямих) позовів, що має забезпечити ефективний захист прав акціонерів у разі порушень їхніх групових інтересів, сприяючи тим самим формуванню більш стійкого та прозорого інвестиційного середовища в акціонерних товариствах і збільшенню їх інвестиційної привабливості.

Різні аспекти організації та діяльності теми дослідження розглядалися багатьма науковцями, серед яких: М. С. Міщук, Р. С. Бутко, А. М. Вихристюк, О. О. Калюга, О. П. Близнюк, І. Л. Шевчук, Ю. В. Раделицький, О. І. Онуфрієнко, В. І. Полухович, О. К. Вишняков, І. П. Яновська, Н. В. Рикова, О. А. Сьомченков, П. М. Пальчук, І. Кудлак, І. П. Шульга, О. Л. Соколенко, Ю. П. Битяк, М. В. Лошицький, К. О. Маслова-Юрченко, О. О. Овдієнко, Ч. Ньярі, К. Д. Драгош, М. Свора, А. Скочилас, Н. Д. Урсел, Л. Чжун, А. Кернецький, Д. С. Січко, А. Сороченко, О. В. Паплик, Я. М. Романюк, Я. М. Майстренко, Ю. В. Білоусов, Л. А. Островська, Б. Гавел, Й. Ласак, В. Пігера, І. Штенглова, П. Г. Ліндблом, П. Ларссон та інші.

Роботи вищевказаних вчених заклали основу для глибокого розуміння проблематики, виявили ключові виклики та можливості для удосконалення правового регулювання в цій сфері. Однак, незважаючи на значний внесок вже

зроблених досліджень, залишаються прогалини, зокрема у контексті порівняльного аналізу та адаптації міжнародних практик до умов України. Тому ця дисертаційна робота має на меті не лише систематизувати наявні знання, але й запропонувати конкретні рекомендації щодо впровадження адміністративно-правових інструментів, які б сприяли ефективнішому захисту прав емітентів і акціонерів. Ці інструменти включають розробку чітких процедур для вирішення спорів, забезпечення більшої прозорості діяльності емітентів, а також впровадження ефективних засобів контролю за дотриманням прав акціонерів.

У контексті актуальності дослідження, збільшення глобалізації та потреби відповідати міжнародним нормам, ми зосередили увагу на вивченні гармонізації законодавства України з міжнародними вимогами. Така адаптація є критично важливою для підвищення конкурентоспроможності національного ринку цінних паперів на фоні зусиль, що направлені на інтеграцію України у світову фінансову систему. В ході дослідження ми не лише ідентифікували і проаналізували потенційні прогалини у захисті прав емітентів і акціонерів, але й запропонували стратегічні напрямки для удосконалення національної нормативної бази. Це дозволило глибше зрозуміти міжнародний досвід та адаптувати його до українських реалій, що сприяє створенню позитивного інвестиційного клімату і залученню інвестицій у ринок цінних паперів України.

Актуальність дослідження проявляється також у відповіді на виклики, що виникають у зв'язку з воєнним станом та воєнною агресією, а саме у необхідності адаптувати регуляторне середовище для забезпечення стабільності на ринку цінних паперів. Це включає реформування нормативно-правової бази з метою захисту національного ринку цінних паперів через встановлення обмежень для емітентів з країн з високим рівнем ризику, спрямоване на зниження ризиків та підтримку стабільного економічного зростання в умовах нестабільності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах плану науково-дослідної роботи кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» у межах

наукової теми: «Європеїзація публічного права України в контексті виконання умов приєднання до ЄС: рушії, впливи, виклики війни» (номер державної реєстрації 0123U102651).

Тема дисертації затверджена рішенням Вченої ради юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 3 від 24 березня 2015 р., уточнено – протокол № 11 від 19 листопада 2018 р.). У 2024 році тему було уточнено на засіданні Вченої ради Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 2 від 30 січня 2024 р.).

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що пов'язані із захистом прав емітентів та акціонерів.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення захисту прав емітентів та акціонерів, а також їх порівняльно-правовий аналіз з іншими країнами.

Мета і завдання дослідження. Дослідження спрямоване на комплексний аналіз адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів через призму захисту прав емітентів та акціонерів. *Метою* є виявлення актуальних тенденцій, проблем, можливостей та створення різноманітних варіантів і порад, які мають на меті підвищення ефективності адміністративно-правового забезпечення для надійного захисту прав учасників ринку.

Для досягнення зазначеної мети в дисертації вирішувалися наступні теоретичні та практичні *завдання*:

– проаналізувати існуючий стан адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів в Україні з порівнянням його узгодженості згідно з міжнародними стандартами та встановленням необхідності щодо внесення покращень;

– вивчити підходи іноземних країн у контексті адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів з метою виявлення оптимальних стратегій, придатних для імплементації в Україні;

- дослідити вплив емітентів на стабільність і розвиток ринку цінних паперів в Україні, виявити основні проблеми та бар'єри для їх інтеграції в міжнародні ринки;

- окреслити рамки міжнародних та національних стандартів адміністративно-правового регулювання щодо розкриття інформації емітентами та захисту їх прав;

- встановити значення діяльності регуляторів у захисті прав емітентів, з особливою увагою щодо контролю за ризиками, які виникають у процесі діяльності емітентів;

- вивчити механізми адміністративного оскарження і андеррайтингу на ринку цінних паперів, включно з аналізом законодавства та міжнародного досвіду, а також визначити їх вплив на захист прав емітентів;

- дослідити практику застосування колективних (непрямих) позовів, оцінити захист прав акціонерів за їх використання, а також порівняти українське законодавство з міжнародними нормами та ідентифікувати проблеми в цій сфері;

- охарактеризувати механізм захисту прав акціонерів через можливу модернізацію правових норм і підходів судової практики;

- синтезувати отримані результати для формулювання комплексних рекомендацій та пропозицій щодо впровадження міжнародних практик для покращення адміністративно-правового забезпечення захисту емітентів та акціонерів в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної мети та ефективного вирішення встановлених завдань у дослідженні була застосована система взаємопов'язаних загальнонаукових та спеціалізованих методів. Під час дослідження були використані, зокрема, порівняльно-правовий метод, аналітичний метод, метод експертних оцінок, статистичний метод, історико-правовий метод та інші. За допомогою порівняльно-правового методу проводиться вивчення та порівняння практик регуляторів адміністративно-правового забезпечення щодо захисту прав емітентів та акціонерів в окремих країнах, і дозволяє ідентифікувати ефективні підходи та механізми, які можуть

бути запропоновані для удосконалення чи впровадження в українському законодавстві (розділи 1, 2 і 3). Аналітичний метод використовується для глибокого аналізу нормативно-правової бази, літератури, судової практики та інших джерел, які сприяють виявленню ключових аспектів та тенденцій у адміністративно-правовому забезпеченні захисту прав та емітентів та акціонерів (підрозділи 1.1, 1.2, 2.2). Метод експертних оцінок використовується для збору та аналізу думок професіоналів, що сприяє отриманню глибоких знань про ефективність існуючих механізмів захисту та можливості їх удосконалення (підрозділи 1.3, 2.1, 2.3). Статистичний метод дозволяє оцінювати кількісні дані про діяльність емітентів та акціонерів, виявляючи тенденції та закономірності, які мають вплив на ринкові показники (підрозділи 2.1, 3.1). Історико-правовий метод полягає у детальному вивченні досвіду інших країн, де подібні правові інститути були запроваджені значно раніше, або там, де вони з'явилися відповідно до сучасних викликів та потреб. Детальний аналіз історичного розвитку правових рамок у окремих країнах дозволяє ідентифікувати та порівняти основні етапи законодавчих змін, вплив міжнародних стандартів, а також відслідковувати еволюцію правової думки щодо захисту інтересів емітентів та акціонерів (підрозділи 2.3, 3.2).

Теоретичною основою дисертації, з урахуванням багатогранності її теми, стали праці вітчизняних та зарубіжних науковців у галузях адміністративного права, адміністративного процесуального права, корпоративного права, господарського права, цивільного права, а також інших галузей, які мають відношення до теми дослідження. *Нормативна база* дослідження включає законодавство України й законодавства ряду зарубіжних країн, зокрема Польщі, Чехії, Словаччини, Литви, Словенії, Румунії, Німеччини, Франції, Великої Британії, Сполучених Штатів Америки та інших іноземних джерел. *Емпірична основа* дослідження базується на використанні практики, що включає офіційно опубліковані матеріали судових рішень, ухвал та постанов Верховного Суду, адміністративних судів України у різних інстанціях, а також досвід іноземних судів у необхідних для цього випадках.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній науці спеціальним комплексним, системним дослідженням адміністративно-правового забезпечення захисту прав емітентів та акціонерів, що включає порівняльно-правовий аналіз з метою ідентифікації найбільш ефективних механізмів захисту. Наукова новизна дослідження полягає не тільки у своїй унікальності, але й у конкретизації одержаних результатів, які спрямовані на покращення вітчизняної практики. Дослідження вносить вагомий вклад у розвиток юридичної науки за допомогою нових та удосконалених висновків, положень та пропозицій, а саме:

вперше:

– реалізовано комплексний теоретико-прикладний підхід до аналізу системи адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів в Україні, що включає виявлення існуючих прогалин та розробку рекомендацій для їх усунення, зосереджуючись на захисті прав емітентів та акціонерів;

– проведено порівняльно-правове вивчення повноважень регуляторів адміністративно-правового забезпечення захисту прав емітентів та акціонерів в Україні та зарубіжних країнах;

– сформульовано концепцію впровадження системи «андеррайтерського рейтингу» в Україні, яка сприятиме підвищенню довіри та прозорості на ринку при використанні послуг андеррайтерів;

– розроблено нову методологію оцінки ефективності колективних (непрямих) позовів, засновану на критеріях юридичної значущості, фінансової ефективності та оперативності вирішення спорів, для оцінки захисту прав акціонерів.

удосконалено:

– розуміння характеру та змісту повноважень емітентів у стабілізації та розвитку національного ринку цінних паперів, що сприяє кращому розумінню потреби у гармонізації законодавства для захисту їх прав;

– положення, що стосуються універсальних та особливих механізмів адміністративно-правового регулювання акціонерних товариств у окремих

країнах, які є актуальними для України, що важливо для зміцнення прав акціонерів;

– наукові погляди, щодо механізмів адміністративного оскарження емітентами рішень органів державної влади на ринку цінних паперів в Україні, з урахуванням міжнародного досвіду, яке полягає в розробці системних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності та доступності цих процедур;

– підходи до розуміння і застосування цифрових технологій та уніфікація процесів оскарження, які є частиною рекомендацій для удосконалення правової регуляції в цій сфері, що може слугувати основою для подальших законодавчих ініціатив.

набули подальшого розвитку:

– дослідження ролі та впливу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на адміністративно-правове регулювання учасників ринку цінних паперів;

– наукові погляди щодо природи та видів регуляторів адміністративно-правового забезпечення та механізмів захисту прав емітентів в Україні, включаючи виявлення існуючих прогалин у законодавстві та практиці;

– пропозиції щодо адаптації міжнародних стандартів у національну регулятивну базу адміністративно-правового забезпечення, що спрямована на підвищення ефективності ринку цінних паперів;

– сутність андеррайтингу з порівняльним аналізом міжнародних стандартів стосовно адміністративно-правового забезпечення захисту емітента, а також підходи до вирішення виявлених проблем та викликів, з якими стикаються андеррайтери в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки, а також пропозиції, які сформульовані в дисертації становлять науково-теоретичний та практичний інтерес і можуть бути використані:

У науково-дослідній діяльності – для подальшої розробки теоретичних і практичних механізмів реалізації захисту прав емітентів та акціонерів в процесі адміністративно-правового регулювання;

У сфері правотворчості – висновки та пропозиції дослідження можуть бути використані для удосконалення або доповнення низки законодавчих і підзаконних актів, зокрема Законів України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про акціонерні товариства» та Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку тощо;

У правозастосовній діяльності – для удосконалення практики застосування норм чинного законодавства України в частині адміністративно-правового забезпечення захисту прав емітентів та акціонерів;

У навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін адміністративного та фінансового права, спецкурсів за бакалаврськими і магістерськими програмами, а також при підготовці підручників та навчальних посібників.

Особистий внесок дисертанта. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею. Усі теоретичні висновки і практичні результати дослідження сформульовані особисто. При використанні матеріалів інших дослідників зроблено відповідні посилання.

Апробація результатів дослідження. Висновки, пропозиції та узагальнення, викладені у дослідженні доповідались на засіданнях Вченої ради юридичного факультету Ужгородського національного університету та кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права. Основні положення дисертаційного дослідження оприлюднювались на міжнародних науково-практичних конференціях: «Реформування законодавства і державних інституцій: досягнення, недоліки та перспективи» (м. Київ, 30 травня 2019 р.); «Сучасний рух науки» (м. Дніпро, 6-7 червня 2019 р.); «Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи. Міждисциплінарні перспективи» (Кривий Ріг, 27 червня 2019); «Право як

інструмент стійкості та розвитку в умовах сучасних цивілізаційних викликів» (м. Ужгород, 27 квітня 2023 р.) та інші.

Публікації. Основні теоретичні та практичні положення, висновки та пропозиції дисертаційного дослідження викладені у 12 наукових працях, серед яких 6 статей – у фахових наукових виданнях України і 1 стаття – у науковому періодичному виданні іншої держави, а також у 5 тезах, доповідях на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації визначається метою, завданнями та предметом дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять у собі вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (211 найменувань) і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 203 сторінки, з них основного тексту – 188 сторінок, список використаних джерел – 24 сторінки (211 найменувань).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертаційного дослідження, розкривається зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначаються мета, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, характеризується наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, подається інформація про апробацію результатів дослідження, публікації та структуру дисертації.

Розділ 1 «Учасники правовідносин щодо регулювання ринку цінних паперів: адміністративно-правовий статус» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «Загальнотеоретична характеристика регуляторів ринку цінних паперів» розглядаються адміністративно-правові регулятори, які відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності та контролю ринку цінних паперів, сприяючи його ефективному функціонуванню. Їхня діяльність, яка включає постійний регуляторний контроль та нагляд, є вирішальною для

попередження потенційних фінансових криз і сприяння розвитку здорового інвестиційного середовища.

Досліджується гармонізація українського законодавства з європейськими директивами, включаючи аналіз досвіду країн таких як Польща, Чехія та Італія, є ключовим кроком на шляху до відповідності високим міжнародним стандартам. Ця інтеграція підкреслює важливість ефективного адміністративно-правового регулювання через спеціалізовані органи та комісії для забезпечення належного нагляду та контролю.

Адаптація України до міжнародних стандартів адміністративно-правового регулювання, є критично важливою для покращення інвестиційного клімату та залучення закордонних інвестицій. Використання передового досвіду країн ЄС дозволяє Україні вирішити існуючі виклики на ринку цінних паперів, зокрема, у сферах ефективного нагляду та контролю, що сприятиме створенню міцної основи для стабільності ринкових операцій.

Зусилля щодо реформування законодавства та удосконалення нормативно-правової бази, включно з запобіганням неправомірному використанню інсайдерської інформації, є важливими кроком для України на шляху до ефективної інтеграції в світовий фінансовий простір, оскільки впровадження міжнародних стандартів не тільки сприятиме стабільності на ринку цінних паперів, але й значно покращить інвестиційне середовище країни, відкриваючи нові можливості для розвитку та зростання.

Підрозділ 1.2 «Поняття та компетенція емітентів як учасників адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів» пояснює, що емітенти відіграють ключову роль на ринку цінних паперів, адже саме вони випускають фінансові інструменти, які є основою для формування структури та динаміки цього ринку. Їх діяльність є невід'ємною частиною встановлення взаємовідносин та правових зв'язків між різними учасниками ринку, підкреслюючи їх критичну важливість у цьому процесі. Органи адміністративно-правового регулювання, відіграючи свою роль, забезпечують формування правового поля, що необхідне для діяльності емітентів, зосереджуючись на

контролі за дотриманням принципів прозорості та справедливості. Законодавче регулювання, спрямоване на забезпечення стабільності ринку, встановлює вимоги до розкриття інформації, фінансової звітності та стандартів для емісії та обігу цінних паперів.

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції на міжнародний ринок цінних паперів, національні емітенти зіштовхуються з необхідністю адаптації до міжнародних стандартів та вимог, що є основним аспектом для інвестиційної конкурентоспроможності. Адаптація до міжнародних стандартів та інтеграція в міжнародний фінансовий простір відіграють важливу роль у розвитку українського ринку цінних паперів, спонукаючи до реформування національного законодавства. Це дозволяє поліпшити інвестиційний клімат, спростити процедуру лістингу акцій та створити умови для залучення інвестицій. Важливим аспектом є також удосконалення законодавчої бази, зокрема шляхом адаптації до передових практик Європейського Союзу в сфері лістингу цінних паперів та адміністративно-правового регулювання діяльності емітентів.

У підрозділі 1.3 «Адміністративно-правове забезпечення прав та обов'язків акціонерів як учасників ринку цінних паперів» досліджуються права та обов'язки акціонерів у різних країнах, розкриваються ключові аспекти та особливості адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів. Виявлено, що в Україні, Литві, Німеччині та Польщі, акціонери користуються широким спектром майнових та немайнових прав. Ці права включають управління акціонерним товариством, право на отримання дивідендів, доступ до інформації та вплив на рішення товариства через участь в загальних зборах. Така система прав забезпечує акціонерам можливість брати активну участь в діяльності товариства та захищати свої інтереси.

В різних країнах існують різні підходи до адміністративно-правового регулювання прав і обов'язків акціонерів, залежно від національних особливостей юридичної системи. Німеччина, наприклад, характеризується детальною правовою базою для акціонерних товариств і захисту прав акціонерів, ефективність якої забезпечується контролем з боку Федеральної служби

фінансового нагляду. Такий підхід забезпечує високий рівень прозорості та регуляторної ефективності. Водночас, в Україні ключову роль у регулюванні ринку відіграє Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, яка акцентує на необхідності подальшого розвитку правової основи для посилення захисту прав акціонерів.

Аналіз досвіду інших країн, таких як Литва та Польща, показує, що ефективне централізоване регулювання може створити стабільне та прозоре інвестиційне середовище. Польща демонструє, як впровадження гнучких правових форм та акцій з додатковими правами може сприяти залученню інвестицій та стабілізації ринку. У зв'язку з цим, Україні варто вивчати кращі міжнародні практики та адаптувати їх з огляду на внутрішні потреби ринку, що передбачає оновлення ролі Національної комісії з цінних паперів, гнучкіше регулювання форм акціонерних товариств, а також забезпечення вищого рівня прозорості та відповідальності між акціонерами та товариствами.

Розділ 2 «Адміністративно-правовий захист прав та інтересів емітентів як учасників ринку цінних паперів: порівняльно-правовий аналіз» складається з трьох підрозділів.

Підрозділ 2.1 «Повноваження регуляторів ринку цінних паперів у сфері захисту емітентів» розкриває повноваження адміністративно-правових регуляторів ринку цінних паперів, які відіграють ключову роль у забезпеченні справедливості та ефективності ринків, що є основою для захисту прав та інтересів емітентів. Через свої повноваження, вони встановлюють вимоги на емітентів щодо своєчасного розкриття інформації, впроваджують контроль за дотриманням стандартів фінансових звітів, а також протидіють недобросовісним практикам на ринку, таким як інсайдерська торгівля та маніпуляції з цінними паперами.

Обґрунтовується, що на міжнародному рівні регулятивні органи, зокрема Міжнародна організація комісій з цінних паперів та різні структури Європейського Союзу, активно працюють над розробкою стандартів і директив, спрямованих на гармонізацію практик у сфері розкриття інформації та захисту

прав емітентів. Ці механізми мають на меті забезпечити високий рівень прозорості діяльності емітентів, вимагаючи від них регулярне оприлюднення точних фінансових даних та детального опису внутрішніх процесів. Впровадження таких міжнародних вимог у національне законодавство здійснюється через адаптацію та модифікацію місцевих норм, що включає регулювання емісії цінних паперів та встановлення обов'язків для емітентів щодо публічного розкриття інформації та санкцій за порушення.

Такий підхід не лише зміцнює правове поле країн, але й сприяє стабільності ринків цінних паперів, враховуючи міжнародний досвід і сучасні вимоги прозорості. Зокрема, в Україні інтеграція строгих контрольних механізмів та удосконалення адміністративно-правових інструментів для управління інсайдерською інформацією дозволяє не тільки ефективно захищати права емітентів, але й підвищувати конкурентоспроможність національних компаній на міжнародних ринках, відкриваючи нові перспективи для інтеграції країни у глобальну фінансову систему.

У підрозділі 2.2 «Оскарження рішень органів державної влади як елемент захисту прав та інтересів емітентів» акцентується увага на важливості механізму оскарження рішень та дій органів державної влади емітентами цінних паперів, ми вбачаємо в них ключовий спосіб захисту прав. Оскарження служить незамінним інструментом у вирішенні спорів та розбіжностей, які можуть виникнути між емітентами та державними органами, особливо в контексті ринку цінних паперів. Змога подання скарги та проведення адміністративного процесу оскарження не лише відіграє ключову роль у захисті законних прав емітентів, але й сприяє підвищенню прозорості та відкритості діяльності державних органів, вносячи значний вклад у стабільність та ефективність ринку цінних паперів.

Описується детальний аналіз судової практики та викликів, асоційованих з адміністративним оскарженням у окремих країнах, з особливим акцентом на український контекст та порівняльним аналізом з досвідом країн Європейського Союзу, який виявляє значні відмінності у підходах до оскарження неправомірних дій стосовно емітентів. Це включає встановлення термінів для подання скарг та

роль спеціалізованих адміністративних судів у процесі розгляду цих скарг. Разом з цим, увага приділяється різним формам адміністративного оскарження, включаючи як пряме, так і нетрадиційне вертикальне оскарження, а також можливості звернення до префектів для перевірки законності рішень місцевої влади.

Встановлено, що важливість впровадження цифрових технологій та інтерактивних платформ для подання скарг є одним із ключових аспектів для підвищення ефективності системи адміністративного оскарження на ринку цінних паперів України. Це не тільки полегшить процедуру оскарження для емітентів, але також забезпечить підвищену прозорість та відкритість інформації щодо розгляду таких справ, що в подальшому сприятиме аналізу тенденцій та ідентифікації систематичних викликів у взаємодії емітентів з державними органами.

Підрозділ 2.3 «Правова природа та відповідальність андеррайтерів в рамках адміністративно-правового забезпечення захисту емітентів» пояснює правову природу андеррайтерів, що відіграють важливе значення на ринку цінних паперів, виступаючи як професійні посередники між емітентами, які випускають акції для залучення капіталу, та потенційними акціонерами, що інвестують свої кошти в купівлю цих акцій з метою отримання доходу від дивідендів та зростання вартості акцій. Їх основна функція полягає у забезпеченні ефективного розміщення цінних паперів, пропонуючи емітентам комплексну підтримку, яка охоплює підготовку документації, визначення вартості цінних паперів, консультування з питань дотримання вимог адміністративно-правового регулювання та навіть страхування певних ризиків. Ця діяльність спрямована на забезпечення успішного залучення інвестицій та зниження потенційних ризиків для емітента, а, як наслідок, і його захисту.

Виявлено, що в українському законодавстві відсутні конкретні норми, які б регулювали відповідальність андеррайтерів за недостовірні або неповні дані щодо емісії цінних паперів, що створює певні правові прогалини та викликає потребу в реформуванні законодавства для приведення його у відповідність до

міжнародних стандартів. В контексті міжнародної практики, відповідальність андеррайтерів визначаються як основні принципи, що забезпечують захист інтересів емітентів та передбачають не тільки обов'язок андеррайтерів надавати повну та достовірну інформацію, але й необхідність встановлення чітких правил щодо їх відповідальності за порушення професійних стандартів.

Пропонується створення незалежного адміністративно-правового регулятивного органу для контролю за діяльністю андеррайтерів в Україні, що дозволить не тільки підвищити рівень професіоналізму та відповідальності на ринку, але й забезпечити захист прав емітентів. Окрім цього, рекомендується впровадження системи андеррайтерського рейтингу, яка сприятиме підвищенню прозорості та довіри на ринку, а також стимулюватиме андеррайтерів до дотримання високих стандартів роботи. Вирішення таких питань вимагає активного впровадження міжнародних стандартів та практик адміністративно-правового регулювання, що включають розголошення інформації, етику ведення бізнесу та механізми контролю.

Розділ 3 «Адміністративно-правове забезпечення захисту прав та інтересів акціонерів на ринку цінних паперів: порівняльно-правовий аналіз» складається з 2 підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Повноваження регуляторів у сфері адміністративно-правового забезпечення захисту акціонерів»* увага зосереджується на адміністративно-правовому регулюванні в контексті захисту прав акціонерів, що виокремлює важливість нормативного забезпечення для ефективного вирішення потенційних конфліктів. Особлива увага приділяється забезпеченню балансу інтересів між більшістю та меншістю акціонерів в акціонерних товариствах, маючи на меті гарантування справедливого рішення конфліктів, які можуть виникати. Це включає в себе важливість повноважень регуляторних органів, таких як Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку в Україні, у встановленні високих стандартів доброчесності та прозорості.

У рамках адміністративно-правового регулювання, подальший аналіз підкреслює значення незалежних директорів у наглядових радах, які відіграють

критичну роль у забезпеченні об'єктивного нагляду за діяльністю керівництва та сприяттні стратегічному розвитку товариства. Законодавство вимагає, щоб ці особи відстоювали та представляли інтереси всіх акціонерів, зміцнюючи таким чином прозорість і відповідальність. Також наголошується на критичній необхідності інтеграції міжнародних принципів і стандартів розроблених Організацією економічного співробітництва та розвитку, у національні регуляторні механізми, щоб підвищити і зміцнити захист прав акціонерів, зокрема міноритарних, та удосконалити контроль за діяльністю управління акціонерного товариства.

Підкреслюється важливість комплексного підходу до підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання та захисту прав акціонерів, що охоплює як удосконалення законодавчої бази, так і розвиток інституціональної інфраструктури. Оновлення нормативної бази, зокрема в аспектах, що стосуються наглядових рад та механізмів забезпечення прав акціонерів, вважається ключовим фактором для приваблення інвестицій та забезпечення довгострокового стабільного розвитку.

Підрозділ 3.2 «Захист акціонерів за допомогою колективного (непрямого) позову» розкриває такий вид позову, як колективний (непрямий) позов, який відкриває перед акціонерами ефективний юридичний механізм для захисту їхніх прав та інтересів через судовий процес. Ця концепція надає акціонерам можливість об'єднати свої зусилля, спільно пред'являючи претензії до юридичних осіб, зокрема акціонерних товариств або їх керівництва, в тих випадках, коли вони вважають, що їх права були порушені. Такий підхід значно підсилює захист інтересів великої групи акціонерів, одночасно мінімізуючи ресурси, необхідні для судових процесів, та дозволяючи враховувати індивідуальні претензії кожного учасника позову.

Встановлено, що для створення ефективної правової основи колективних позовів, інструменти адміністративно-правового регулювання формують детальні процедури та встановлюють конкретні вимоги. Це дозволяє надійно захищати права акціонерів та чітко вказує на можливі труднощі, з якими вони

можуть стикатися. Через аналіз конкретних судових рішень в Україні та інших юрисдикціях виокремлюється важливість чіткого визначення правил подання таких позовів та критеріїв для їх розгляду судом. Велика увага приділяється вимогам до формування групи позивачів, вибору представника для ведення справи, а також розробці обґрунтованих загальних позовних вимог, що представляють інтереси всієї групи.

Здійснюється детальний аналіз конкретних судових випадків та адміністративно-правових норм, які допомагають глибше зрозуміти механізми захисту прав акціонерів через колективні (непрямі) позови, виявити їхню ефективність та вказати на можливі проблеми, з якими можуть зіткнутися учасники процесу. Приклади судових справ підкреслюють потенційні переваги такого інструменту, наголошуючи на важливості дотримання процесуальних вимог для належного представлення інтересів усіх членів групи та сплати судових зборів. Такий комплексний підхід сприяє удосконаленню правової практики та забезпечує більш ефективний захист прав та інтересів акціонерів у рамках адміністративно-правового регулювання.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження, що було присвячене всебічному аналізу адміністративно-правового забезпечення захисту прав емітентів та акціонерів через призму їх порівняльно-правового вивчення як в Україні, так і в окремих іноземних країнах, було сформульовано наступні ключові висновки:

1. Аргументується позиція про необхідність застосування досвіду Європейського Союзу та Директиви 2014/65/ЄС про ринки фінансових інструментів II для покращення впровадження політик, особливо у контексті збільшення контролю прозорості на фондовому ринку, захисту ринку цінних паперів від шахрайства та інших неправомірних дій, адміністративно-правового регулювання в контексті використання внутрішньої інформації та управління

конфліктом інтересів, а також сприяння гармонізації українського ринку цінних паперів з міжнародними практиками.

2. Одним із ключових факторів успіху в удосконаленні середовища адміністративно-правового регулювання і залученні інвестицій повинен стати процес зміцнення довіри до емітентів та інтеграції в міжнародні ринки цінних паперів, який передбачає запозичення і адаптацію словацьких механізмів, з включенням юридичних та фізичних осіб у ролі емітентів, одночасно забезпечуючи їм відповідний рівень інформаційної відкритості та прозорості.

3. Для створення більш стабільного і прозорого інвестиційного середовища в Україні слід розглянути можливості для збільшення гнучкості в питанні класифікації акціонерів, дозволяючи ставати акціонерами організаційним одиницям без юридичного статусу та впроваджувати привілейовані акції більш широкого вибору для залучення інвестицій на прикладі Польщі, а також, використовуючи практику міжнародного досвіду, розширити повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у питанні її регуляторних норм адміністративно-правового забезпечення фондового ринку, що посприє створенню більш стабільного і прозорого інвестиційного середовища в Україні.

4. Пропонується взяти на озброєння деякі аспекти литовського досвіду, зокрема централізоване адміністративно-правове регулювання та ефективний нагляд за ринком цінних паперів, що включатиме зміцнення ролі центрального регулятора, забезпечення кращої координації між різними органами, задіяними в регулюванні ринку, а також впровадити більш прозорі процедури для акціонерів, де особлива увага повинна бути приділена забезпеченню прозорості, захисту прав акціонерів та ефективності регуляторних механізмів, що сприятиме стабільності та залученню інвестицій.

5. Для підсилення регулятивної структури та стабільності на фондовому ринку Україні корисним є вивчення досвіду Німецької Федеральної служби фінансового нагляду як ефективного регулятора, який забезпечує

адміністративно-правове регулювання, зокрема в сфері єдиного національного нагляду, маючи свободу та незалежність у здійсненні своєї діяльності.

6. Визначається, що посилення ролі Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у контексті адміністративно-правового регулювання на фондовому ринку, акцентуючи увагу на важливості дотримання законодавства і захисті інтересів емітентів, включаючи боротьбу з недобросовісними практиками та інсайдерською торгівлею, забезпечить емітентам ефективніший захист, оскільки підсилиться надання додаткових ресурсів і повноважень для контролю й виявлення порушень.

7. Обґрунтовується необхідність строгого дотримання принципів корпоративної прозорості та ефективного управління, зокрема в умовах України, де процес оскарження дій органів державної влади є досить складним, що підкреслюється важливістю наявності компетентних юридичних радників як захисників прав та інтересів емітентів для забезпечення ефективного захисту від загроз, ризиків та зміцнення довіри на ринку.

8. Проводиться аналіз можливості розвитку інтерактивної платформи з формами для подання адміністративних скарг, системою трекінгу та аналітичними інструментами, разом з підвищенням юридичної обізнаності учасників ринку і адаптацією до змін у міжнародному правовому середовищі, що стане ключовим для підтримки динамічного розвитку фондового ринку та ефективного використання прав в Україні.

9. З метою превентивного впливу на андеррайтерів в Україні для забезпечення високого рівня професіоналізму та зниження ризику зловживань, пропонується створити окремий незалежний регулятивний орган, який контролюватиме адміністративно-правове забезпечення якості роботи андеррайтерів, включно з аналізом їх діяльності, розробкою рекомендацій для покращення професійних стандартів та опублікуванням звітів про зловживання чи можливі зловживання та відповідальністю за них.

10. Пропонується в Україні ввести систему «андеррайтерського рейтингу», яка вже успішно працює у Великій Британії, країнах Європейського Союзу,

Сполучених Штатах Америки, та деяких країнах Азії, з метою відображення якості роботи андеррайтерів, їх досвіду, та рівня відповідальності, що може стати додатковим механізмом довіри та стимулом до більш прозорої та відповідальної роботи.

11. На сьогодні в Україні акціонерні товариства можуть обирати між однорівневою та дворівневою моделями управління і враховуючи обмежену ефективність однорівневої системи в контролі та управлінні, вважаємо за доцільне впровадити трьохрівневу модель управління для кращого процесу адміністративно-правового регулювання, розподілу обов'язків, мінімізації конфліктів інтересів, об'єктивного прийняття рішень і загалом для поліпшення управлінської системи з меншою залежністю від особистих інтересів.

12. Здійснено порівняльний аналіз функціонування наглядових рад в Європі та Україні, в результаті чого, для уникнення потенційних зловживань, рекомендовано доповнити вітчизняні законодавчі акти новими повноваженнями наглядової ради, які забезпечуватимуть ефективний захист інтересів акціонерів та акціонерного товариства від можливих зловживань.

13. На основі дослідження вважається за необхідне посилити імплементацію стандартів прозорості, які б охоплювали діяльність незалежних директорів через призму норм адміністративно-правового регулювання в комбінації з розвитком освітніх програм, що сприятиме покращенню репутації і зміцненню довіри акціонерів та інших учасників ринку цінних паперів, а також відкриє шляхи для нових інвестицій і зростання ринкової вартості акціонерного товариства.

14. Враховуючи виклики, що виникають через нечіткі законодавчі підстави та негативну судову практику у сфері адміністративного права при поданні колективних (непрямих) позовів, вбачається необхідність введення спеціалізованих механізмів перевірки таких позовів на обґрунтованість із створенням досудового етапу дослідження для зниження ризику зловживань і гарантування захисту інтересів добросовісних акціонерів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Щока С. В. Непрямі позови як процесуальна форма захисту прав та інтересів міноритарних акціонерів: порівняльно-правовий аналіз із країнами ЄС. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. №2. С. 268-270.

2. Щока С. В. Емітент як учасник ринку цінних паперів: порівняльно-правовий аналіз із країнами Європи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2018. Випуск 50. С.111-115.

3. Щока С. В. Державне регулювання ринку цінних паперів (порівняльний аналіз з країнами Європи). *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. №1. С. 123-125. URL: <https://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/Porivnyalno-analitichne-pravo-1-2018-1.pdf#page=123>

4. Щока С. В. Захист прав та інтересів акціонерів в Україні та Європі за допомогою органів правління товариства. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. №6. С. 143-146. URL: http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/PAP_6_2018.pdf

5. Щока С. В. Роль та значущість наглядової ради в акціонерних товариствах на основі міжнародних стандартів корпоративного управління. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. №5. С. 267-270. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.47>

6. Щока С. В. Правове регулювання статусу акціонерів у корпоративному управлінні України: аналіз ключових аспектів та викликів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2024. Випуск №81 (1). С. 322-325. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.1.51>

7. Щока С. В. Оскарження емітентом дій органів державної влади в Україні та Європі. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019 №2 (volume 1). P. 194-198.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Щока С. В. Характеристика цивільно-правового механізму захисту прав та інтересів акціонерів за допомогою органів правління. *Реформування законодавства і державних інституцій: досягнення, недоліки та перспективи*: матеріали міжнар. юрид. наук.-практ. конф.: тези наук. доповідей. (м. Київ, 30 травня 2019 р.). Київ. 2019. С. 103-106.

2. Щока С. В. Сутність емітента з позиції вітчизняного законодавства та законодавств окремих країн Європи. *Соціально-гуманітарний вісник*: зб. наук. пр. (м. Харків, 27 травня 2019 р.): Випуск 26-27. 2019. С. 140-141.

3. Щока С. В. Захист прав та інтересів емітентів через механізм оскарження рішень та дій органів державної влади. *Сучасний рух науки*: тези доп. VII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Дніпро, 6-7 червня 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 1915-1919.

4. Щока С. В. Дослідження органів державного регулювання на ринку цінних паперів. *Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи. Міждисциплінарні перспективи*: статті учасників IV-ї Міжнар. наук-практ. конф. (м. Банська Бистриця, м. Баку, м. Ужгород, м. Херсон, м. Кривий Ріг, 27 червня 2019 р.). Кривий Ріг: Посвіт, 2019. С. 317-319.

5. Щока С. В. Особливості захисту прав та інтересів міноритарних акціонерів за допомогою непрямого позову. *Право як інструмент стійкості та розвитку в умовах сучасних цивілізаційних викликів*: матеріали XV міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 27 квітня 2023 р.): Частина I. Львів-Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 211-214.

АНОТАЦІЯ

Щока С. В. Адміністративно-правове забезпечення захисту прав емітентів та акціонерів: порівняльно-правовий аналіз. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;

інформаційне право. – Ужгородський національний університет, Міністерства освіти і науки України. Ужгород, 2024.

Дисертація зосереджується на детальному аналізі адміністративно-правового забезпечення захисту прав емітентів та акціонерів у сфері ринку цінних паперів. Ретельно розглядаються потенційні механізми захисту, оцінюючи їх ефективність, і висвітлюються повноваження адміністративно-правових регуляторів в Україні. Приділяється увага не тільки внутрішнім аспектам регулювання, але й аналізу впливу міжнародного досвіду, підкреслюючи значення комплексного підходу до адміністративно-правового регулювання в умовах глобальної інтеграції.

Особлива акцент у дисертації робиться на гармонізації законодавства з метою підвищення інвестиційної привабливості та забезпечення стабільності ринку. Розглядається критична важливість таких інструментів, як адміністративне оскарження, андеррайтинг і колективні позови, для захисту прав та інтересів емітентів і акціонерів. У роботі розробляються конкретні пропозиції для покращення механізмів захисту їх прав та інтересів, пропонуючи ефективні шляхи вирішення виявлених проблем і викликів, а також створення міцної правової бази, яка б сприяла стабільності та розвитку ринку цінних паперів, забезпечуючи належний захист вищевказаних його учасників.

***Ключові слова:** адміністративно-правове регулювання, захист прав емітентів, захист прав акціонерів, регулятори адміністративно-правового забезпечення, ринок цінних паперів, регулювання ринку цінних паперів, порівняльно-правовий аналіз.*

SUMMARY

Shchoka S.V. Administrative and legal provision for the protection of rights of issuers and shareholders: a comparative legal analysis. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of Candidate of Legal Sciences in the field of 12.00.07 – administrative law and process; financial law; information law. – Uzhhorod National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. Uzhhorod, 2024.

The dissertation work that underpins the annotation represents a thorough research dedicated to the aspects of administrative and legal provisions for the protection of the rights of issuers and shareholders in the securities market. The work conducts a comparative legal analysis of the mechanisms for ensuring administrative and legal protection of the rights of issuers and shareholders, focusing attention on effective practices and identifying potential problem aspects.

Significant attention is given to the system of administrative and legal regulation, the powers of specialized regulators in Ukraine, as well as the impact of international experience on the formation of the national legal system. The author analyzes the comprehensive aspect of an administrative and legal provision in the context of Ukraine's integration into the international financial space, with a special emphasis on the regulation of the securities market, historical context, current trends, challenges, and future development prospects.

Great attention is paid to the importance of legislation harmonization for investment attractiveness, market stability, and the protection of issuers and shareholders as market participants. The author conducts a meticulous analysis of the current state of administrative and legal provision regulators and the possibilities for their improvement, examining comparative aspects of administrative and legal provision in Ukraine and other countries, identifying key differences and practices that could be used to improve the Ukrainian regulatory model.

The problem of administrative appeal against decisions of state authorities in the securities market is considered as one of the possible ways to protect the issuer, with a special focus on European experience and legal appeal procedures. Separately, the author studies the problems of underwriting in the Ukrainian securities market and develops suggestions for their resolution, including the creation of an independent regulatory body at the state level and the introduction of an «underwriter rating» system.

The dissertation conducts a deep analysis of administrative and legal regulation in the field of shareholder relations, with a special focus on the development and implementation of mechanisms to protect the rights and interests of shareholders. Current legal norms and principles governing the activities of joint-stock companies in Ukraine and other countries are carefully analyzed, paying significant attention to mechanisms for the mandatory buyout of shares and the right to dissent from general meeting decisions.

Attention is also paid to the study of collective (indirect) lawsuit mechanisms, considering various approaches to their definition and application in Ukraine, as well as comparing with international practice. The study reveals the key features of collective lawsuits, their role in protecting the rights of large groups of shareholders, and the peculiarities of their implementation in administrative law. The analysis focuses on the normative base, judicial practice, and the issues arising in the process of implementing collective lawsuits, with an emphasis on their effectiveness in the context of investment climate management and development in Ukraine.

This research makes a significant contribution to the development of administrative and legal provision for the protection of rights of issuers and shareholders in the securities market in Ukraine. Through a comprehensive analysis of national and international experience, the work identifies key problems and proposes effective mechanisms for their solution, contributing to the harmonization of legislation, enhancing investment attractiveness, and strengthening the protection of market participants' rights in Ukraine. This contribution is invaluable for scientists, lawyers, and lawmakers, aimed at further improving administrative and legal regulation in this important area.

Keywords: *administrative and legal regulation, protection of issuers' rights, protection of shareholders' rights, regulators of administrative and legal provision, securities market, regulation of the securities market, comparative legal analysis.*